

DOĞA KULÜPLERİNE ÜYE BİREYLERİN ZAMAN YÖNETİMİ VE KARAR VERME STİLLERİNİN İNCELENMESİ

Utku IŞIK¹, Recep CENGİZ²

¹Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

²Celal Bayar Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

Geliş Tarihi:22.03.2018

Kabul Tarihi:24.05.2018

SPORMETRE, 2018,16(2),25-35

Öz:Bu çalışmanın amacı, doğa kulübüne üye bireylerin zaman yönetimi ve karar verme stillerinin incelenmesidir. Araştırmanın örneklemini İzmir ve Manisa ili doğa ve spor kulüplerine üye 381 birey oluşturmaktadır. Çalışmada, veri toplama aracı olarak Britton ve Tesser (1991) tarafından geliştirilen İşcan (2008) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Zaman Yönetimi Anketi" ve Mann ve ark. (1998), tarafından geliştirilmiş, Türkçe'ye uyarlaması Deniz (2004) tarafından yapılan Melbourne Karar Verme Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada ölçek maddeleri normal dağılım gösterdiği için (yapılan Shapiro- Wilks testi doğrultusunda ($p>0,05$)) t-testi, Tek yönlü varyans analizi ve Pearson korelasyon analizinden faydalanılmıştır. Katılımcıların yaş ve cinsiyetine göre anlamlı farklılıklar ortaya çıkarken eğitim durumlarına göre anlamlı farklılıklar ortaya çıkmamıştır. Sonuç olarak; katılımcıların serbest zaman yönetimleri ve karar verme stilleri yaş ve medeni durumdan etkilenirken; eğitim durumundan etkilenmediği saptanmıştır. Ayrıca serbest zaman yönetimi ile karar verme stilleri arasında da anlamlı herhangi bir ilişkinin olmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler; Doğa Sporları, Karar Verme, Zaman Yönetimi

INVESTIGATION OF TIME MANAGEMENT AND DECISION MAKING STYLES AMONG NATURE CLUBS MEMBERS

Abstract:The purpose of this study is to examine the time management and decision making styles of the members of the nature club. The sample of the study consists of 381 individuals who are members of the nature and sports clubs of İzmir and Manisa. In this study, as data collection tools; "Time Management Questionnaire" developed by Britton and Tesser (1991), adapted from Turkish by Iscan (2008) and Melbourne Decision Making Scale developed by Mann et al. (1998), adapted from Turkish by Deniz (2004) were used. The t-test, One-way analysis of variance and Pearson's correlation analysis were used because the scale items showed normal distribution (in the Shapiro-Wilks test direction ($p> 0,05$)) Significant differences were found according to the age and sex of the participants, but no significant differences were found according to the educational status. As a result; while free time management and decision making styles of participants are influenced by age and sex; was not affected by the educational status. It has also been found that there is no statistically relationship between free time management and decision making styles.

Keywords; Nature Sports, Decision Making, Time Management

GİRİŞ

Zihinsel ve fiziksel kapasiteleri en yüksek düzeyde değerlendirebilecek olan doğa sporları aktivite katılımcılarının, çevre, grup ve bireysel farklılıklara uyum sağlama ve iletişim kurabilme noktasında zaman yönetimini iyi kullanmaları beklenmektedir. Alan yazında zaman: hepimizin hissettiği ama dokunmadığı, geri dönüşü olmayan; yaşantımızdaki soyut bir kavram olarak tanımlanan para, malzeme, makine ve insan kaynaklarından farklı olarak, yenilenemeyen, yeri doldurulamayan, geri döndürülemeyen bir kaynak olarak tanımlanmaktadır (Covey 2012; Mackenzie ve Nickelson 2009; Yenihan ve Öner 2013).

Etkili zaman yönetimini öğrenen ve uygulayan kişilerin, gün içinde neler yapacağını bilmesi, kendisine güvenmesi, verdiği sözleri tutması, özel ve iş hayatını dengelemesi, fırsatları değerlendirmesi beklenmektedir. Durmaz vd. (2016) zaman yönetimini; ihtiyaçları karşılamak ve amaçlara ulaşmak için zamanın bilinçli olarak kontrol edilmesi, sınırlı zamanın iyi planlanması olarak tanımlamışlardır. Bu görüntü, sporcu bireylerin sosyal yaşam, eğitim, antrenman, aktivite ve yarışma planlanmasında zaman yönetimi ihtiyacını ortaya koymaktadır

(Moore 2014; Juhnke vd. 2013). Çünkü zaman akışının farkında olmamak, öz disiplin yokluğu, kararsızlık, plansızlık, öncelikleri belirleyememek, erteleme ve oyalama, aşırı güven, güvensizlik veya hayır diyememek gibi iç ve dış tuzaklara yol açabilmektedir (Dallı ve Pekel 2017; Durmaz, 2016; Kılıoğlu 2017; Kibar 2014).

Bu durum zaman yönetiminin özenle üzerinde durduğu bir problem olduğunu göstermektedir. Özellikle doğa sporlarında, beklenmedik değişimler olması sporcuların sürekli yeni kararlar vermesini gerektirmektedir (Kelecek vd. 2014). Alan yazında; bir ihtiyacı gidereceği düşünölen bir objeye ulaştırabilecek birden fazla yol olduğu ve seçim yapılması gereken zamanlarda, olasılık ve seçeneklerden amaca en uygun olanının seçilmesi olarak tanımlanmaktadır. Karar verme; hareketsizlik ve kararsızlık halinden eylem ve harekete geçişi ifade etmektedir (Afyon vd. 2014; Çetin 2009; Deniz 2011; Eraslan 2015; Heppner 1978 akt. Yılmaz 2011). Karar öncesi ve sonrasında yaşanılan duygular her zaman olumlu olmamakta, karar verme durumu, bir güçlüğün ortadan kaldırılmasını sağlarken, başka güçlüklerin ortaya çıkmasına da neden olabilmektedir (Kılıoğlu 2017). Olumlu karar stratejilerini kullanarak başarılı karar veren bireyler tüm bilgileri ve gerçekleri toplamaktadırlar. Olumsuz karar stratejilerini kullanarak karar verme güçlüğu çeken bireyler ise karar verme anında sürekli bir güçlükten diğerine geçmektedirler (Erözkan 2011). Doğa sporlarında, aktivite sürecinde bireyin karar vermekten kaçınması, doğal olarak önceden yapılması planlanan işin belirlenen zamanda yapılmaması, bitirilmemesi gibi olumsuzlar kişi ve grup güvenliği açısından risk yaratabilmektedir. Bunun yanı sıra bir başka riskli durum katılımcı bireylerin, karar verme sürecinde anında, düşünölmeden alternatifler değerlendirilmeden hızlıca işlettikleri anlık karar verme tarzlarıdır. Bu bağlamda özellikle teknik bilgi ve donanımdan yoksun, düşünmeden ve alternatifleri değerlendirmeden karar veren bir bireyin zaman yönetimi konusunda gerçekçi tercihler yapamayacağı beklenebilir. Bu bağlamda zaman yönetimi ile rasyonel karar verme stili arasındaki ilişkinin incelenmesine ihtiyaç duyulmuştur. Doğa sporlarında katılımcıları zaman kayıplarına ve yanlış kararlara yönelten sebeplerin irdelenmesinin zamanı etkin ve verimli kullanma tekniklerinin daha iyi anlamalarına ve alana katkı sağlayacağı düşünölmektedir. Ayrıca bu gruba yönelik olarak yapılabilecek uygulamaya yönelik çalışmaların teorik olarak desteklenmesinde araştırmadan elde edilen sonuçlardan yararlanılabileceği öngörülmektedir. Doğa sporcularının aktivitelerde sergiledikleri davranışlar belirli bir amaca ulaşmaya yöneliktir ve ulaşılmak istenen bu hedefler için bazen anlık verilen kararlar hayati önem taşıması, araştırmanın yapılma ihtiyacına neden olmuştur.

Bu bağlamda çalışmanın amacı, doğa kulübüne üye bireylerin zaman yönetimi ve karar verme stillerinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağdaki hipotezlere yanıt aranmıştır.

- H1. Doğa spor kulüplerine üye bireylerin zaman yönetimleri ve karar verme becerileri cinsiyet değerışkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır?
- H2. Doğa spor kulüplerine üye bireylerin zaman yönetimleri ve karar verme becerileri arasında yaş aralıkları açısından anlamlı bir fark vardır?
- H3. Doğa spor kulüplerine üye bireylerin zaman yönetimleri ve karar verme becerileri eğitim değerışkenleri arasında anlamlı bir fark vardır?
- H4. Doğa spor kulüplerine üye bireylerin, zaman Yönetimi ve karar verme becerileri arasında anlamlı bir ilişki vardır?

MATERYAL VE METOT

Bu bölümde, araştırmanın evren ve örneklemi, veri toplama aracı, verilerin toplanması, verilerin çözümüne ilişkin analiz, yöntem ve teknikler ile verilerin yorumlanması yer almaktadır.

Araştırma, nicel araştırma deseni esas alınarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma, çok sayıda elemandan oluşan bir evrede, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak bir örneklem üzerinde taramanın yapıldığı genel tarama modeli, araştırma değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemeye dönük olduğundan genel tarama modellerinden de ilişkisel tarama modeline uygundur (Karasar, 2012).

Araştırma Grubu

Araştırmaya İzmir ve Manisa ili doğa ve spor kulüplerine üye 381 birey oluşturmaktadır. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Doğa ve Macera Kulübü, Manisa Tenis ve Dağcılık kulübü, İzmir Gençleri Dağcılık kulübü ve Manisa Dağcılık ve havacılık kulübü üyeleri arasından tesadüfî örnekleme yöntemiyle seçilmiş 381 öğrenci gönüllü olarak katılmıştır. Katılımcı bireylere 500 anket dağıtılmış, hatalı ve eksik doldurulan anketler değerlendirme dışı bırakılarak 381 anket değerlendirmeye alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada, veri toplama aracı olarak Britton ve Tesser (1991) tarafından geliştirilen Seher İşcan (2008) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Zaman Yönetimi Anketi" ve Mann ve ark. (1998), tarafından geliştirilmiş, Türkçe'ye uyarlaması Deniz (2004) tarafından yapılan Melbourne Karar Verme Ölçeği kullanılmıştır.

Zaman Yönetimi Anketi

Araştırma için anket formu hazırlanırken, daha önce bu konuda yapılan çalışmalar incelenmiş ve literatür taraması yapılmıştır. Kullanılan ölçek, 1991 yılında Britton ve Tesser tarafından geliştirilen 35 maddelik "Zaman Yönetim Envanteri"nden, İşcan (2008) tarafından derlenen 25 maddelik ölçektir. Değerlendirmede 5'li Sıralama Ölçeği kullanılmıştır. Anket soruları "Her Zaman", "Sık Sık", "Bazen", "Nadiren", "Hiç" cevapları olarak cevaplandırılmıştır. Değerlendirmeler "1" ile "5" arasında yapılmıştır.

Ölçme aracı için Zaman Yönetimi anketinde havacılık sektörü çalışanları her maddenin karşısında bulunan "her zaman-4", "sık sık-3", "ara sıra-2", ve "hiçbir zaman-1" seçeneklerinden birini işaretlemeleri istenmektedir. Hesaplama sonucunda 1 ile 4 arasındaki aralık genişliği 0.75 olarak belirlenmiştir. Zaman Yönetimi Envanteri'nden alınabilecek en düşük puan 25, en yüksek puan ise 100'dür. Katılma düzeyleri için sınırlar (1.00-1.74 "Hiçbir zaman", 1.75-2.49 "Ara sıra", 2.50-3.24 "Sık sık", 3.25-4.00 "Her zaman") olarak belirlenmiştir. Bu çalışmada iletişim Becerileri Envanterinin Cronbach's Alfa güvenilirlik katsayısı .74 olarak bulunmuştur.

Melbourne Karar Verme Ölçeği (MKVÖ)

Orijinali Mann ve ark. (1998), tarafından geliştirilmiş olan Melbourne Karar Verme Ölçeğini, (Melbourne Decision Making Questionary) Deniz (2004), Türkçe'ye uyarlayarak geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yapmıştır. Melbourne Karar Verme Ölçeği iki kısma ayrılmaktadır.

Karar vermede özsaygıyı (kendine güven) belirlemeyi amaçlayan ilk bölüm altı maddeden oluşmakta ve üç maddesi düz, üç maddesi ters yönde puanlanmaktadır. Puanlama maddelere verilen "Doğru" yanıtı 2 puan, "Bazen Doğru" yanıtı 1 puan, "Doğru Değil" yanıtı 0 puan şeklinde yapılmaktadır. Ölçekten alınabilecek maksimum puan 12'dir. Yüksek puanlar karar vermede özsaygının yüksek olduğunun göstergesidir.

22 maddeden oluşan diğer bölüm ise karar verme stillerini ölçmektedir. Dört alt faktörü

bulunmaktadır(Deniz 2004). Maddeler; “Her Zaman”, “Genellikle”, “Bazen”, “Nadiren” ve “Hiçbir Zaman” şeklinde yanıtlanmaktadır.

Bu çalışmada iletişim Becerileri Envanterinin Cronbach’s Alfa güvenilirlik katsayısı. 71 olarak bulunmuştur.

Ölçeğin 4 alt boyutu sırasıyla dikkatli karar verme stili, kaçınan karar verme stili, erteleyici karar verme stili ve panik karar verme stilidir

Ölçeğin, mevcut çalışma kapsamında hesaplanan Cronbach’s Alpha iç tutarlık katsayısı. 69 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Çalışmada verilerin çözümlenmesinde betimsel istatistiksel yöntemlerden; frekans, yüzde dağılımları ve ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Araştırmada ölçek maddeleri normal dağılım gösterdiği için (yapılan Shapiro-Wilks testi doğrultusunda ($p>0,05$) t-testi, tek yönlü varyans analizi ve Pearson korelasyon analizinden faydalanılmıştır. Çalışmada istatistiksel hata payı $\alpha=.05$ olarak alınmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Araştırma Grubunun Kişisel Bilgilerinin Dağılımı

		<i>Frekans</i>	<i>Yüzde (%)</i>
<i>Cinsiyet</i>	<i>Kadın</i>	95	24,9
	<i>Erkek</i>	286	75,1
	<i>Total</i>	381	100,0
<i>Yaş</i>	<i>18-25</i>	203	53,3
	<i>26-35</i>	110	28,9
	<i>36-45</i>	47	12,3
	<i>46+</i>	21	5,5
	<i>Total</i>	381	100,0
<i>Medeni Durum</i>	<i>Evli</i>	104	27,3
	<i>Bekâr</i>	277	72,7
	<i>Total</i>	381	100,0
<i>Eğitim Durumu</i>	<i>Lise</i>	84	22,0
	<i>Lisans</i>	270	70,9
	<i>Lisansüstü</i>	27	7,1
	<i>Total</i>	381	100,0
<i>Aylık Gelir</i>	<i>500-1500 TL</i>	166	43,6
	<i>1501-2500 TL</i>	127	33,3
	<i>2501-3500 TL</i>	38	10,0
	<i>3501-4500 TL</i>	30	7,9
	<i>4501 ve Üzeri TL</i>	20	5,2
<i>Total</i>	381	100,0	

Tablo 1’de araştırma grubuna ait kişisel bilgiler yer almaktadır. Tablo’ya bakıldığında, katılımcıların 95’inin (%24,9) kadın, 286’sının (%75,1) erkek, 203’ünün (%53,3) 18-25 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Doğa kulübü üyelerinin 277’inin (%72,2) bekâr, 270’inin (%70,9) lisans düzeyinde ve 166’sının (%43,6) aylık ortalama 500-1500TL arasında gelir düzeyine sahip oldukları saptanmıştır.

Tablo 2. Doğa Sporcularının Cinsiyet Değişkenine Göre T-testi Sonuçları

	<i>Grup</i>	<i>N</i>	<i>Ortalama</i>	<i>Standart Sapma</i>	<i>t</i>	<i>Sd</i>	<i>p</i>
Özsaygı	<i>Kadın</i>	95	7,240	1,698	11,133	379	,000
	<i>Erkek</i>	286	4,945	1,825			
Dikkatli	<i>Kadın</i>	95	7,076	2,046	3,175	379	,002
	<i>Erkek</i>	286	6,353	1,955			
Kaçıngan	<i>Kadın</i>	95	7,144	2,231	2,162	379	,031
	<i>Erkek</i>	286	6,635	1,972			
Erteleyici	<i>Kadın</i>	95	6,173	1,692	5,806	379	,000
	<i>Bekâr</i>	286	5,083	1,609			
Panik	<i>Kadın</i>	95	4,951	1,855	-1,651	379	,100
	<i>Erkek</i>	286	5,296	1,795			
Zaman Yönetimi	<i>Kadın</i>	95	85,375	11,995	2,193	379	,029
	<i>Erkek</i>	286	81,841	14,692			

Tablo 2’de katılımcıların cinsiyet durumlarına göre serbest zaman yönetimleri ve karar verme stilleri arasındaki fark gösterilmektedir. Yapılan analizlere göre karar verme stillerinden; özsaygı, dikkatli, kaçıngan, erteleyici alt boyutlarında anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır. Tüm alt boyutlarda da kadın katılımcılar erkek katılımcılara oranla anlamlı derecede daha yüksek ortalamalar elde etmişlerdir. Ayrıca zaman yönetimi ortalamalarında da kadın katılımcılar bekâr katılımcılara oranla anlamlı düzeyde daha yüksek ortalamalar elde etmişlerdir ($t=2,193$; $p<0,05$).

Tablo 3. Doğa Sporcularının Yaş Aralıklarına Göre ANOVA sonuçları

<i>Alt Boyutlar</i>	<i>Değişkenler</i>	<i>N</i>	\bar{X}	<i>SS</i>	<i>F</i>	<i>P</i>	<i>Fark Tukey</i>
Özsaygı	18-25	203	4,684	1,820	38,711	,000	1-2,
	26-35	110	6,263	1,695			1-3,
	36-45	47	7,340	1,591			1-4,
	46+	21	6,571	2,599			2-3
Dikkatli	18-25	203	6,610	2,068	3,083	,027	2-3
	26-35	110	6,818	1,777			
	36-45	47	5,808	2,222			
	46+	21	6,238	1,640			
Kaçıngan	18-25	203	6,665	2,144	,793	,498	1-2, 1-4
	26-35	110	6,818	1,996			
	36-45	47	7,170	1,857			
	46+	21	6,714	1,927			
Erteleyici	18-25	203	5,167	1,595	2,392	,068	
	26-35	110	5,663	1,853			
	36-45	47	5,510	1,767			
	46+	21	5,666	1,527			
Panik	18-25	203	5,551	1,766	15,395	,000	1-3, 2-3, 3-4
	26-35	110	5,200	1,663			
	36-45	47	3,659	1,478			
	46+	21	5,285	2,052			
Zaman	18-25	203	83,266	15,627			

Yönetimi	26-35	110	81,427	11,606	,525	,665	1-2,
	36-45	47	83,383	14,412			2-3,
	46+	21	84,285	8,544			2-4

Tablo 3’de katılımcıların yaş kategorilerine göre serbest zaman yönetimleri ve karar verme stilleri arasındaki fark gösterilmektedir. Yapılmış olan analize göre karar verme stilleri alt boyutlarından; özsaygı, dikkatli, kaçınan ve panik alt boyutlarında yaşa göre anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır ($p<0,05$). Erteleyici alt boyutunda ise yaş açısından anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır. Zaman yönetimi açısından ise yaşa göre anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır. ($F_{(3,377)}=,525$; $p<0,05$). Yapılan ikinci derece Tukey-HSD testine göre 26-45 yaş aralığında olan katılımcıların zaman yönetimleri ortalamaları diğer yaş aralığındaki katılımcıların zaman yönetimi ortalamalarına göre anlamlı derecede düşük ortalamalara sahiptir ($p<0,05$).

Tablo 4. Doğa Sporcularının Eğitim Durumuna Göre ANOVA sonuçları

Alt Boyutlar	Değişkenler	N	\bar{X}	SS	F	P	Fark Tukey
Özsaygı	Lise	84	5,571	2,037	,099	,906	
	Lisans	270	5,555	2,078			
	Lisansüstü	27	5,740	2,030			
Dikkatli	Lise	84	6,297	2,199	,913	,402	
	Lisans	270	6,611	1,973			
	Lisansüstü	27	6,740	1,631			
Kaçınan	Lise	84	6,785	2,006	,130	,878	
	Lisans	270	6,751	2,062			
	Lisansüstü	27	6,963	2,209			
Erteleyici	Lise	84	5,357	1,632	,012	,988	
	Lisans	270	5,388	1,720			
	Lisansüstü	27	5,370	1,779			
Panik	Lise	84	5,333	1,890	,354	,702	
	Lisans	270	5,177	1,814			
	Lisansüstü	27	5,037	1,628			
Zaman Yönetimi	Lise	84	83,107	14,029	1,445	,237	
	Lisans	270	83,155	14,177			
	Lisansüstü	27	78,370	12,958			

Tablo 4’de katılımcıların öğrenim durumlarına göre serbest zaman yönetimleri ve karar verme stilleri arasındaki fark gösterilmektedir. Yapılan analizlere göre hiç bir alt boyut ile öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 5. Doğa Sporcularının Karar Verme Stilleri ile Zaman Yönetimi Korelasyon Sonuçları

		Özsaygı	Dikkatli	Kaçınan	Erteleyici	Panik	Zaman Yönetimi
Özsaygı	Pearson	1	,108*	,239**	,215**	-,141**	,058
	Correlation						
Dikkatli	Pearson		1	,135**	,279**	,133**	-,086
	Correlation						
Kaçınan	Pearson			1	,146**	-,058	-,029
	Correlation						

<i>Correlation</i>			
<i>Erteleyici</i>	<i>Pearson</i>	<i>,082</i>	<i>,047</i>
	<i>Correlation</i>		
<i>Panik</i>	<i>Pearson</i>		<i>-,031</i>
	<i>Correlation</i>		

Tablo 5'e bakıldığında Pearson korelasyon analizine göre zaman yönetimi ile karar verme stilleri arasında herhangi anlamlı bir ilişki görülmemiştir. Bir başka ifade ile katılımcıların karar verme stilleri ile zaman yönetimleri arasında bir ilişki yoktur.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada doğa sporları aktivitelerine katılan bireylerin zaman yönetimleri ile karar verme stilleri arasındaki ilişki incelenerek, farklı karar verme stillerinin zaman yönetimini ne derecede yordadığı belirlenmiştir.

Tablo 2'de katılımcıların cinsiyet durumlarına göre serbest zaman yönetimleri ve karar verme stilleri arasındaki fark gösterilmektedir. Yapılan analizlere göre karar verme stillerinden; özsaygı, dikkatli, kaçınan, erteleyici alt boyutlarında anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır. Tüm alt boyutlarda da kadın katılımcılar erkek katılımcılara oranla anlamlı derecede daha yüksek ortalamalar elde etmişlerdir. Bu veriler ışığında, kadınların sporcuların zaman tuzaklarına uzak durdukları, sorumluluk duygusuna, titizlik ve hassasiyet eğilimlerinin belirleyici olduğu düşünülmektedir. Sugötüren vd. (2011) göre kadın zaman yönetimlerinin erkek öğrencilere göre daha iyi olmasının sebebi olarak kadınların toplumsal yapı gereği (aile içi görevler, okul hayatı, iş hayatı vb.) daha planlı ve düzenli yaşamaları gerektiğidir. İlgili alan yazında araştırma sonuçlarımıza benzerlik gösteren çalışmalarda kadın değişkenler lehine anlamlı olan çalışmalar tespit edilmiştir (Can, 2009; Çiftçi 2014; Dilmaç ve Bozgeyikli 2009; Eldeleklioğlu 2008; Titrek 2013). Bunun yanı sıra araştırma sonuçlarımızla örtüşmeyen Öz saygı ve cinsiyet değişkeninde farklılık bulan çalışmalar (Akpınar vd. 2015; Bayrak 2015; Can 2009; Certel vd.2013; Çiftçi 2014; Deryahanoğlu 2014; Dinçer, 2013; Kaşık 2009; Kelecek vd. 2014; Titrek 2013; Kelecek vd. 2014) olduğu gibi, erkeklerin karar vermede öz saygı düzeylerinin kadınlara göre daha yüksek olduğunu bulan çalışmalar da (Deryahanoğlu 2014; Temel 2015; Çetin vd. 2011; Taşgit 2012; Kurt 2016) mevcuttur. Bu farklılaşmanın, çalışma grubumuzdaki, üniversite rekreasyon kulübü üyelerinden kaynaklandığı söylenebilir. Üniversite ortamında kadın öğrencilerin kendilerini ispatlama, heyecan arama, eğlenme ihtiyaçlarının kulüpler aracılığı ile resmiyet kazanmasını içselleştirmelerinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Ayrıca zaman yönetimi ortalamalarında da kadın katılımcılar erkek katılımcılara oranla anlamlı düzeyde daha yüksek ortalamalar elde etmişlerdir Bu durumun kadın sporcuların doğa sporlarında erkelere oranla daha etkin olmaları, başarılı olmak istemeleri ve ideallerini gerçekleştirmek adına kararlı isteklerini gerçekleştirirken zamanı verimli kullandıklarını düşündürmektedir. İlgili alan yazında araştırma sonuçlarımıza benzerlik gösteren çalışmalarda kadın değişkenler lehine anlamlı olan çalışmalar tespit edilmiştir (Dallı ve Pekel 2017; Yenihan ve Öner 2013). Bunun yanı sıra araştırma sonuçlarımızla örtüşmeyen zaman yönetimi ve cinsiyet değişkeninde farklılık bulmayan çalışmalar (Göngörmüş ve Gürbüz 2012; Erdem 2011; Karaoğlu 2015; Yıldırım 2015) olduğu gibi, erkeklerin zaman yönetiminde kadınlara göre daha yüksek olduğunu bulan çalışmalar da (Deryahanoğlu 2014; Çetin vd. 2011; Taşgit 2012, Kurt 2016) mevcuttur.

Tablo 3’de katılımcıların yaş kategorilerine göre arasındaki fark görülmektedir. Yapılmış olan analize göre karar verme stilleri alt boyutlarından; özsaygı, dikkatli, kaçınan ve panik alt boyutlarında yaşa göre anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır. Araştırmaya katılan doğa sporcularının serbest zaman yönetimleri ve karar verme stillerinin yaş değişkenine göre karşılaştırılmasında; karar verme ölçeği alt boyutlarından dikkatli karar verme, kaçınan ve panik karar verme alt boyutlarının yaş değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşma belirlenmiştir. Sporcularda biyolojik yaşın artmasına paralel olarak öz saygının arttığı ve kararlarda kendine güvenin gelişmesiyle dikkatli karar verme stili alt boyutunu tercih ettikleri söylenebilir. Genç doğa sporcularının, tecrübe eksikliğinden kaynaklanan kendine güven problemi sonucu karar vermede özsaygı puanlarının düşük olması beklenebilir bir sonuç olarak yorumlanabilir. Kילוğlu’na (2017) göre de sporcuların spor ortamında karşılaşılan problemlerin üstesinden gelememe, hayatta karşılaşılan bazı durumlarla baş edememe gibi durumlarla karşılaştıklarında kaçınan karar vermesi stili alt boyutunu tercih etmeleri beklenebilir bir sonuçtur. İlgili alan yazında araştırma sonuçlarımıza benzerlik gösteren çalışmalarda yaşın ilerledikçe karar verme yeteneğinde artış olduğu, daha doğru, dikkatli ve mantıklı kararlar alındığı tespit edilmiştir (Gacar 2011; Kural 2013; Uzunoğlu vd. 2009). Bu sonuca karşın farklı gruplarla karar verme stilleri üzerinde yapılan birçok çalışma sonuçlarında, (yönetici, öğrenci, öğretmen, vb.) karar vermede özsaygı ve karar verme stillerinin yaşa göre anlamlı farklılık göstermediği bulan çalışmalar da mevcuttur (Akpınar vd. 2015; Bayrak 2015, Kırgil 2015; Temel 2015). Araştırma sonuçlarımızla örtüşmeyen bu çalışmaların birçoğunun katılımcı yaş gruplarının çalışma yaş grubumuzdan yüksek olduğu görülmüş olup, sonuçlardaki farklılığın bundan kaynaklandığı söylenebilir.

Zaman yönetimi açısından ise yaş aralıklarına göre anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır ($p < 0,05$). Yapılan ikinci derece Tukey-HSD testine göre 26-45 yaş aralığında olan katılımcıların zaman yönetimleri ortalamaları diğer yaş aralığındaki katılımcıların zaman yönetimi ortalamalarına göre anlamlı derecede düşük ortalamalara sahiptir ($p < 0,05$). Yaş oranının büyümesinin birçok alanda olduğu gibi doğa sporları alanında da düzenli olarak programları takip etme eğilimlerinde belirleyici olduğu düşünülmektedir. İlgili alan yazında araştırma sonuçlarımıza benzerlik gösteren çalışmalarda yaşın grupları arasında anlamlı farklılıkların olduğu çalışmalar tespit edilmiştir (Andıç 2009; Dallı ve Pekel 2017; İşcan 2008; Yurdagül, 2016). Bunun yanı sıra araştırma sonuçlarımızla örtüşmeyen zaman yönetimi ve yaş değişkeninde farklılık bulunmayan çalışmalar (Göngörmüş ve Gürbüz 2012; Erdem 2011; Karaoğlu 2015; Temel 2015; Üstün vd. 2016; Yıldırım 2015) olduğu gibi, erkeklerin zaman yönetiminde kadınlara göre daha yüksek olduğunu bulan çalışmalar da (Deryahanoğlu 2014; Çetin vd. 2011; Taşgit 2012 Kurt 2016) mevcuttur. Bu durumun doğa sporları ile disipline olan farklı yaş grubundaki sporcuların zaman yönetimi, planları ve algılarının benzerlik göstermesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Tablo 4’de katılımcıların öğrenim durumlarına göre zaman yönetimleri ve karar verme stilleri arasındaki fark gösterilmektedir. Yapılan analizlere göre hiç bir alt boyut ile öğrenim durumu arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($p > 0,05$). Araştırma sonuçlarımızın, kişisel bilgilerde görüleceği gibi sporcuların eğitim düzeylerinin birbirine çok yakın olması, çalışma grubumuzun lise, lisans ve lisansüstü eğitim düzeylerinde olmaları ve büyük bir kısmının lisans öğrencisi olmasından kaynaklandığı söylenebilir. İlgili alan yazında araştırma sonuçlarımıza benzerlik gösteren çalışmalarda yaşın ilerledikçe eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşma olmadığı çalışmalar tespit edilmiştir (Akcan 2016; Dallı ve Pekel 2017; Gacar 2015; Kırgil 2011; Temel 2015). Bunun yanı sıra araştırma sonuçlarımızla örtüşmeyen çalışmalarda görülmüştür (Akpınar vd. 2015; Bayrak 2015; Dinçer 2013; Karaoğlu 2015; Kילוğlu 2017; Kırgil 2015,). Araştırma sonuçlarımızla örtüşmeyen bu

çalışmalarda katılımcıların; yaş aralıkları ve eğitim düzeylerinin çalışma grubumuzdan farklı sınıflandırıldığı görülmüş olup, sonuçlardaki farklılığın bundan kaynaklandığı söylenebilir.

Tablo 5’de Pearson korelasyon analizine göre zaman yönetimi ile karar verme stilleri arasında herhangi anlamlı bir ilişki görülmemiştir. H4. Doğa spor kulüplerine üye bireylerin, zaman Yönetimi ve karar verme beceri Puanları Arasındaki Korelasyon Sonuçlarına göre anlamlı ilişki vardır? Hipotezini desteklemeyen, bu durumun doğa spor kulüplerinin sunmuş olduğu imkânların farklılık göstermemesi ve doğa kulüplerinin üniversite öğrencileri üzerinde vizyon ve misyonunun sporcular üzerinde etkili olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bir başka ifade ile doğa sporcularının branş farklılıkları olmasına rağmen ilgili planlara benzer şekilde odaklanma, ihtiyaçları belirlemek, bu ihtiyaçları için gerekli olan hedefleri oluşturmak, aktivitelere katılımında belirli bir standart ve benzer bakış açılarının olduğu düşünülmektedir. Yapılan literatür taraması sonucu zaman yönetimi ve karar vermek ile ilgili yapılmış çalışmalara çalışmaya rastlanamamıştır. Bu bağlamda, zamanın kendi yapısına özgü bir takım karakteristik özellikleri dolayısıyla sürekli eylemsel bir aktivite hali olduğu, karar vermenin yadsınamaz branşlar üstü bir gerçek olduğu düşünülebilir.

Sonuç olarak, iyi bir sporcunun aynı zamanda iyi bir zaman ve karar planlayıcısı ve uygulayıcısı olduğunu göstermektedir. Deneyimli ve iyi bir sporcunun kendisini zaman yönetimi konusunda geliştirmesi, kişisel yeteneklerini ortaya koyması ve her zaman çalışma mantığıyla değil; kısıtlı zamanda doğru işleri yapmak ve kararları üzerinde etkin olmasının zorunluluğunu düşündürmektedir.

Bu çalışmanın, doğa sporları ile uğraşan bireylerin zaman yönetimi ve doğru karar verme stratejilerini anlama, kullanma ve geliştirmelerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışmanın bulguları ve bulgulara dayanılarak varılan sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

- Doğa spor kulübü üyelerinin zaman yönetiminde bireysel karar farklılıkları araştırılması gereken bir başka olgudur.
- Dağcılık, Oryantiring, Su sporları, Rekreasyon aktiviteleri gibi çok boyutlu geniş bir branş ve katılımcı yelpazesinde yapılacak olan çalışmaların akademik ve toplumsal yaşamda duygularını ifade edebilen, sağlıklı ve nitelikli insan gücünün artırılması açısından yararlı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR:

1. Afyon YA. Dalı M. Metin SC. Bingöl E. (2014). Investigation of decision making and problem solving abilities of amateur sportsmen during the competition. Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 8(2), 251-257.
2. Akcan İO. (2016). Elit Oryantiring Sporcularının Görsel Reaksiyon Süreleri İle Karar Verme Stilleri Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
3. Akpınar Ö. Temel V. Birol SŞ. Akpınar S. Nas K.(2015). Üniversitede Okuyan Hokey Sporcularının Karar Verme Stillерinin Belirlenmesi. Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 9, 92-99.
4. Andıç H. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerileri ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişki, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
5. Bayrak S. (2015). Okul öncesi öğretmen adaylarının karar verme düzeylerinin incelenmesi. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 3(17), 429-438.
6. Britton, B.K. ve Tesser, A. (1991), “Effects of Time Management Practices on college Grades”, Journal of Educational Psychology 83, s.405-410.
7. Can Ö. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Akılcı Olmayan İnançları ve Karar Verme Stillерinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

8. Covey SR. Merrill AR. Merrill RR. (2012). Önemli İşlere Öncelik, 12. Basım, (Çev. Osman Deniztekin), Varlık Yayınları, İstanbul.
9. Çetin Ç. Taşgın Ö. Arslan F. (2011). The relationship between reaction time and decision-making in elite kickboxing athletes. *World Applied Sciences Journal*, 12(10), 1826-1831.
10. Çetin MÇ. (2009). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Karar Verme Stilleri Sosyal Beceri Düzeyleri ve Stresle Basa Çıkma Biçimlerinin Bazı Değişkenler Açısından Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
11. Çiftçi R. (2014). Endüstri Meslek Lisesi Öğrencilerinin Benlik Saygılarının Karar Verme Stillere Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Karpaz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Kuzey Kıbrıs.
12. Dalı M. Pekel A.(2017). Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin gelecek zaman algı düzeyleri ile zaman yönetimi davranışlarının bazı değişkenlere göre değerlendirilmesi, *Journal of Human Sciences*, 14(2), 1420-1434. doi:10.14687/jhs.v14i2.4447
13. Deniz M E. (2004). Üniversite öğrencilerinin karar vermede öz saygı, karar verme stilleri ve problem çözüme yöntemleri arasındaki ilişkinin incelenmesi üzerine bir araştırma. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(15), 25- 35.
14. Deniz ME. (2011). Karar Verme Stilleri ve Beş Faktör Kişilik Özelliklerinin Bağlanma Stilleri Açısından İncelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(1), 97-113.
15. Deryahanoğlu G. (2014). Kick Boks Hakemlerinin Karar Verme Ve Atılganlık Düzeylerinin Algılanan Mesleki Yeterlilik Üzerine Etkisinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
16. Dilmaç B. Bozgeyikli H. (2009). Öğretmen Adaylarının Öznel İyi Olma ve Karar Verme Stillерinin İncelenmesi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 171-187.
17. Durmaz M. Hüseyinli T. Güçlü C. (2016). Zaman Yönetimi Becerileri İle Akademik Başarı Arasındaki İlişki, *İnsan Ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5 (7): 2291-2303.
18. Eldeleklioğlu J. (2008), "Ergenlerin Zaman Yönetimi Becerilerinin Kaygı, Yaş ve Cinsiyet Değişkenleri Açısından İncelenmesi", *Elementary Education Online*, 7(3).
19. Eraslan M. (2015). Üniversite Spor Bölümü Öğrencilerinin Atılganlık ve Karar Verme Stillерinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 214-223.
20. Erdem B.(2011). Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Öğrencilerinin Bölümlerine Göre Serbest Zaman Faaliyetlerine Katılım Biçimlerinin Belirlenmesi ve Sportif Faaliyetlerin Bu Katılımdaki Yeri, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
21. Gacar A. (2011). Türkiye'deki Beden Eğitimi ve Spor Öğretim Elemanlarının Karar Verme ve Atılganlık Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
22. Güngörmüş HA. Gürbüz B.(2012). Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Aktivitelerine Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması, Gazi Üniversitesi II. Uluslararası Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi, 31-Mayıs-2 Haziran, Ankara, s.115.
23. İşcan S. (2008). Pamukkale Üniversitesi Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerilerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkisi, Doktora Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
24. Juhnke GB. Juhnke G A. Henderson K. (2013). The Homework Identification Plan: A Solution-Focused Activity to Promote Student-Athletes' Time Management Skills. *Journal of Creativity in Mental Health*, 8 (2), 186-202. Doi: 10.1080/15401383.2013.792658
25. Karaoğlu B. (2015). Erciyes Üniversitesi Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Davranışlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
26. Karasar N. (2012). Bilimsel Araştırma Yöntemi, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
27. Kelecek S. Altıntaş A. Aşçı FH. (2014). Sporcuların karar verme stillerinin belirlenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(1), 21-27.
28. Kiloğlu M. (2017). Türkiye Olimpik Hazırlık Merkezlerine (TOHM) Devam Eden Sporcuların Karar Verme Stillерinin Belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
29. Kırgıl F.(2015). Beden Eğitimi Öğretmenleri İle Diğer Branş Öğretmenlerinin Karar Verme Ve Atılganlık Düzeylerinin Bazı Değişkenlikler Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
30. Kibar B. (2014). Karabük Üniversitesi Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerileri İle Akademik Başarıları Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karabük Üniversitesi, Karabük.
31. Kural B. (2013). Dağcılarının Stresle Başa Çıkma Tutumlarının Karar Vermede Özsaygı ve Karar Verme Stilleriyle İlişkisi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

32. Kurt E. (2016). Orta Öğretim Öğrencilerinin Karar Verme Stratejilerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
33. Mackenzie A. Nickerson, P. (2009). "The Time Trap", American Management Association, New York,
34. Moore JC. (2014). Cognitive, Learning And Study Strategy Predictors Of Student-Athlete Academic Success And Academic Progress Rates. Doctoral Dissertation, Alabama
35. Sugötüren M. Balı ÖM. Gökçe H. (2011). Spor Bilimleri Ve Teknolojisi Yüksekokulunda Öğrenim Gören Öğrencilerin Zaman Yönetimi Davranışları, SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, IX (3), 91-96
36. Taşgıt MS. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygısı ve Karar Verme Düzeylerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.
37. Temel V. (2015). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin, Problem Çözme Becerileri, Karar Verme Stilleri ve Öfke Tarzları, Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
38. Titrek O. Konak H. Titrek A. (2013). Öğretmen Adaylarının Özbilinç Düzeyi İle Özsaygı ve Karar Verme Stilleri Arasındaki İlişki. VI. Ulusal Lisansüstü Eğitim Sempozyumu, Bildiriler Kitabı II, 76-84.
39. Uzunoglu ÖU. Şahin M. Fişekçioğlu İB. (2009). Türk Futbol Hakemlerinin Karar Verme Stillерinin Klasmanlarına ve Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi, 11(1), 32-36.
40. Üstün ÜÜ. Gümüşgöl O. Işık U. Demirel M. Harmandar Demirel D.(2016). Gelecek Zaman Algısı: Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerine Yönelik Bir Çalışma, İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi 6, (1): 1303-1414.
41. Yenihan B. Öner, M. (2013). Zamanı Yönetmek: Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerilerinin İncelenmesi, Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi E-Dergi Haziran, 2(2):56-68.
42. Yıldırım Ö. (2015). Zaman ve Stres Yönetiminin Havacılık Sektörü Çalışanları Üzerindeki Rolü ve Kârlılığa Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
43. Yılmaz A.S.(2011). Üniversite Öğrencilerinin Karar Vermede Özsaygı ve Karar Verme Stillерinin Benlik Saygısı ve Utangaçlık Açısından İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Konya.
44. Yurdağül S.(2016). Aktif Spor Yapan Bireylerde Zaman Yönetimi:Demografik Farklılıklar (Elazığ İli Örneği) Yüksek Lisans Tezi, Fıratüniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.